

नव जनचेतना

NAWA JANACHETANA NATIONAL DAILY राष्ट्रिय दैनिक

मदौ १ गते भिन्न दुई फिल्मका पोस्टर रिलिज भए । चित्रण गरिएका कलाकार चाहिँ एउटै । 'एक भागवत गीता'को पोस्टरमा विपिन कार्की पारलौकिक चरित्र कमलामाईको अवतारमा थिए । 'पशुपतिप्रसाद २'को पोस्टरमा चाहिँ माछे इनको चरित्रमा । प्रायः फिल्मको पोस्टर आउने बेला हल्ला कले हुने गर्छ तर, यी दुई फिल्मका पोस्टरले राम्रै चर्चा बढुले । विपिनको एउटै पोस्टरले अन्य फिल्म र कलाकारलाई छायामा पारेको चर्चा पनि चल्यो । विपिनको लाइनअपका दुई प्रतीक्षित प्रोजेक्ट हुन् ।

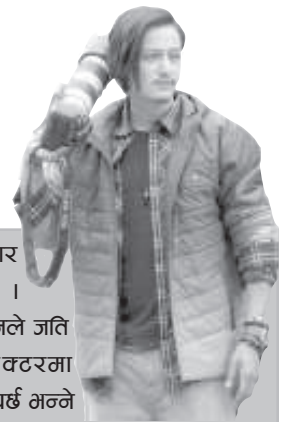
आजको विचार...

ग्रामीण...
(दुई पेजमा)

हमराज भुसाल

'होस्टेल'लाई डेब्यु मान्ने हो भने सलोन बस्नेतको अभिनय करिअरले दशक पार गन्थो । त्यसअघि पनि दर्जन फिल्ममा बाल कलाकारको रुपमा काम गरे । उनको पछिल्लो फिल्म 'जय हो' शुरुबारदेखि रिलिज हुँदैछ । 'होस्टेल'पछि उनले जति पनि फिल्म गरे, त्यसमा उनलाई सहायक चरित्र वा कमिक क्यारेक्टरमा मात्र राखिएको थियो । अब भने सलोनलाई अहिलेसम्मको 'डेडमार्क' बदल्नुपर्छ भन्ने लागेको छ । तपाईंले यो फिल्मको टेलर हेर्नुभएको छ भने यसमा सलोन गम्भीर प्रेमीको भूमिकामा छन् ।

□ वर्ष २८ □ अंक ३८ □ शतक भदौ ७ गते बिहीबार 24 August 2023, Thursday □ पृष्ठ संख्या ८ मूल्य रु ५/-

सक्षिप्त समाचार

पुल भर्तिकँदा १७ मजदुरको मृत्यु

(रासस/एएनआई)

आइजल (मिजोरम), भदौ ६/ मिजोरमको आइजल जिल्लामा बुधवार बिहान निर्माणधीन रेलवे पुल भर्तिकँदा कम्तीमा १७ जना कामदारको मृत्यु भएको प्रहरीले जनाएको छ ।

प्रहरी अधिकारीहरूका अनुसार यो घटना मिजोरमको राजधानी आइजलबाट करिब २० किलोमिटर परावस्थित सैराङ क्षेत्रमा भएको हो । पूर्वोत्तर रेलवेका प्रमुख जनसम्पर्क अधिकृत सव्यसाची डेले रेलवे अधिकारीहरूको एउटा टोली घटनास्थलमा पुगेको छ । दुर्घटनामा घाइते भएकाहरूका पूर्ण विवरण प्राप्त भइनसकेको बताइएको छ । यसैबीच, घटनास्थलमा खोज तथा उद्धार जारी रहेको जनाउँदै प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको कार्यालयले मृतकका परिवारलाई दुई लाख क्षतिपूर्ति दिइने जनाएको छ । प्रधानमन्त्री मोदीले दुर्घटनाको खबरबाट आफू मर्माहत भएको उल्लेख गर्दै शोकाकूल परिवारजनप्रति समवेदना व्यक्त गरेका छन् ।

सुध्रिदै पाल्पा अस्पतालको सेवा

- सेवा, सुविधा विस्तारसँगै विरामीको आकर्षण
- रेफर सेन्टरबाट उपचार सेन्टर बन्दै
- २५ प्रतिशत औषधि अस्पतालबाटै उपलब्ध
- विहान ८ बजेदेखि नै ओपिडी सेवा

रामचन्द्र रायमाझी

पाल्पा, भदौ ६/कुनै समय 'राम्रो उपचार हुँदैन, औषधि पनि पाइँदैन, फोहोर र अव्यवस्थित छ' भन्ने टिप्पणी सहन बाध्य पाल्पा अस्पताल यतिखेर सबैको आकर्षणमा पर्न थालेको छ । व्यापक सुधारपछि व्यवस्थित बन्दै गएको यो अस्पताल पछिल्लो समय सबैको नजरमा पर्न थालेको हो ।

आकस्मिक कक्ष, ओपिडी, जनरल वार्ड, एक्स-रेलायत कक्ष तथा शौचालयहरू सफा छन् । अस्पताल परिसरको सरसफाइमा पनि उत्तिकै ध्यान दिइएको छ । ओपिडीलायत कक्षहरूमा चिकित्सक र स्वास्थ्यकर्मी नभेटिने अवस्थामा सुधार आएको छ । स्वास्थ्य विभागाका विरामीहरूको रेफर सेन्टरको रूपमा समेत आलोचना खेपेको अस्पतालको सेवामा अहिले धेरै नै सुधार हुँदै गएको हो । रेफर सेन्टर नभई उपचार सेन्टरको रूपमा अस्पतालले आफ्नो सेवा प्रवाह गरेको छ । पछिल्ला केही दिनयता अस्पतालको सेवामा सुधार हुँदै गएको अनुभव

सेवाग्राहीले गरेका छन् । खासगरी, सरसफाइलायत व्यवस्थापकीय पाटोमा देखिने गरी सुधार भएको छ । अव्यवस्थित वार्डहरू, जताततै फोहोर र दुर्गन्ध, पानीसमेत नहुने दुर्गन्धित शौचालयहरू अहिले तुलनात्मक रूपमा व्यवस्थित, सफा र चिठिक्क पारिएका छन् । व्यवस्थापकीय पक्ष मात्र होइन, अस्पतालको उपचार सेवामा पनि केही सुधार आएको सेवाग्राहीले महशुस गरेका छन् ।

बुवालालाई लिएर जिल्ला अस्पताल पुगेका रैनादेवी छहराका दिनेश कार्कीले अस्पताल धेरै राम्रो भएको बताए । उनले बुवालालाई पेटको समस्या देखिएपछि उपचारका लागि अस्पताल आइपुगेको जानकारी दिए । मंगलबार उपचारका लागि आएका रम्भाको ताहुँका लिला सारुले पहिलाभन्दा फरक पाए । उनको अनुभवमा पहिला अस्पतालको शौचालय जानै नसक्ने खालका थिए । 'अहिले ट्वाइलेट जाँदा मुख थुन्नुपर्ने

अवस्था रहेनछ,' उनले भने । औषधि लिन टोकन लिएर पालो पाउने, विरामी प्रतिक्रिया, पर्याप्त पानी, डाक्टरलाई कुनै नपर्ने, धेरै जसो औषधि पाउने लगायत थुप्रै कुरा व्यवस्थित भएको देखे । यद्यपि विरामीको चाप बढी हुँदा पर्चा काट्न र उपचारका लागि लामो समय कुर्नुपर्ने बाध्यता भने कायमै रहेको उनको अनुभव छ ।

अस्पताल विकास समितिको अध्यक्ष गुराँस आत्रेयले अस्पतालको सेवालालाई गुणस्तरीय र व्यवस्थित बनाउँदै लगेको बताए । उनले अस्पतालको सरसफाइदेखि औषधिको लागि रिफर लिनु नपर्ने बनाउनका लागि अस्पतालको फार्मसीमा नियमित खाने औषधिको व्यवस्था गरिएको बताए । उनका अनुसार १५ प्रतिशत औषधि अस्पतालले उपलब्ध गराउँदै आएको छ । विरामीहरूको सेवालालाई मध्यनजर गरी अहिले विहान ८ बजेदेखि ओपिडी सेवा

सञ्चालन गरिएको, पर्याप्त औषधि सहित फार्मसी व्यवस्थापन गरिएको, ओपिडी व्यवस्थापन तथा डाक्टर थप गरिएको, ल्यावमा सेवा र जनशक्ति थप गरी प्रभावकारी डिजिटल रिपोर्ट उपलब्ध हुने गरेको अध्यक्ष आत्रेयले बताए । उनले भने 'हामीले भर्ना दर बढाउन विरामीलाई निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा, बीमा गरेका विरामीहरूलाई बीमाबाटै औषधिको व्यवस्था गरिएको छ भने गरिब, असहायलाई सामाजिक सेवा अन्तर्गत निःशुल्क औषधिको व्यवस्था लगेको छौं ।' यस्तै अस्पतालले रेडियोलोजिस्ट लगायतका विशेषज्ञ सेवा थप, शौचालय निर्माण तथा व्यवस्थापन, विरामी प्रतिक्रिया निर्माण तथा व्यवस्थापन, अक्सिजन प्लाण्ट सञ्चालन गरी त्यसबाट आम्दानी, उपकरण र कर्मचारी व्यवस्थापन, फोहोर व्यवस्थापन जस्ता महत्वपूर्ण कार्यहरू समेत गरेको छ । स्तरिय भवन निर्माणका लागि

जग्गाको खोजि भइरहेको अध्यक्ष आत्रेयले बताए । उनले भने स्वास्थ्य सेवालालाई थप गुणस्तरीय बनाउन हामीले भवन निर्माण, विशेषज्ञ डाक्टर थप, अप्रेसन कक्ष र स्तरीय ल्याब निर्माण, स्टाफको दुर्घटना बिमा, एम्बुलेन्स थप जस्ता योजना बनाएका छौं ।' अस्पतालका मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट (मेसु) डा. विवेक भण्डारीले सेवा विस्तार गर्दै जाँदा विरामीको चाप अध्याधिक बढेको बताए । उनले मिसन अस्पताल र लुम्बिनी मेडिकल कलेजमा स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम बन्द भएपछि सरकारी अस्पतालमा विरामी बढेको समेत बताए । मेसु भण्डारीले भने 'हामी कहाँ २ सयदेखि २ सय ५० विरामी हेर्न सकिने क्षमता भएपनि दैनिक ४ सय विरामी हेर्नु परेको छ ।' अहिले अस्पतालका १५ बेड नै भरिएका छन् । अस्पतालमा पाल्पा लगायत गुल्मी, अर्घाखाँची, स्याङ्जा जिल्लाबाट समेत विरामीहरू उपचारका लागि आउने गरेका छन् । दरबन्दी अनुसार ६० जना स्वास्थ्यकर्मी अस्पतालमा हुनुपर्ने भएपनि हाल १६ जना मात्र छन् । बाँकी सबै व्यवस्थापन समिति, नेपाल सरकारको करार र विभिन्न कार्यक्रममार्फत पूर्ति गरिएको छ । अस्पतालमा ११ जना विशेषज्ञ चिकित्सको दरबन्दी भए पनि एक जना पनि छैनन् । ६ जना मेडिकल अधिकृतमा ३ जना र स्कलरसिपमा २ जना गरी ५ जना डाक्टर रहेका छन् । अस्पतालले २४ सै घण्टा आकस्मिक सेवा, स्त्री रोग, प्रसूति सेवा दिइरहेको छ । शल्यक्रिया, दन्तरोग, मानसिक रोग, फिजियो थेरापी, आँखा जाँच, स्वास्थ्य बीमा सेवा, अल्ट्रासाउण्ड सेवा सञ्चालन भइरहेको अस्पतालले जनाएको छ ।

अवरुद्ध संसद् खुल्यो

पाल्पा, भदौ ६/गत साउन १० देखि अवरुद्ध हुँदै आएको संसद् बुधवारबाट सञ्चालन भएको छ । प्रमुख प्रतिपक्ष दल नेकपा एमालेले सुनकाण्डको छानबिनको माग राखी अवरुद्ध गर्दै संसद् सहमति पछि सञ्चालन भएको हो ।

छानबिनका लागि आयोग गठन गर्ने दलहरूबीच सहमति भएपछि बुधवार बैठक चलेको हो । प्रतिनिधिसभाको बैठक सुरु भएलगत्तै उपप्रधान तथा रक्षामन्त्री पूर्णबहादुर खड्काले प्रतिनिधिसभालाई सुनकाण्ड छानबिनका लागि उच्चस्तरीय आयोग बनाउने दलीय सहमतिको जानकारी गराएका थिए । एमालेले उक्त आयोग असोज ५ मा गठन गर्नेमा सहमत भएको छ । दुई बुँदे सहमतिमा साउन ५ गते सरकारले जाँचबुझ आयोग ऐन २०२६ अनुसार आयोग गठन गर्ने सहमति भएको हो । संगठित अपराधमा अभियोजन दर्ता गर्न भदौ

२९ मा ६० दिन पुग्ने र त्यसपछिका केही दिन सार्वजनिक विदा परेकाले असोज ५ मा आयोग गठन गर्ने विषयमा एमाले तयार भएको बताइएको छ ।

निरन्तर अवरोधका कारण आम जनताका जल्दाबल्दा विषयमा छलफल र नियमित कार्यसूचीमा संसद् प्रवेश गर्न सकेको थिएन । साउन २ मा त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलबाट किन्टलभन्दा बढी सुन राजश्व अनुसन्धान विभागले बरामद गरेको थियो । त्यसको छानबिन सुरुमा राजश्व अनुसन्धान विभाग गरेको थियो । पछि नेपाल प्रहरीको राष्ट्रिय अनुसन्धान ब्यूरो (सीआईबी)ले गरिरहेको छ । एमालेले उक्त सुन तस्करीको छानबिन गर्नका लागि उच्चस्तरीय समिति गठन गर्न संसद् अवरोध गरेर दबाव दिँदै संसद् अवरुद्ध गर्दै आएको थियो ।

त्रिशूली नदीमा बस खस्दा : आठको मृत्यु, १७ घाइते

मलेखु, भदौ ६/धादिङको गजुरी गाउँपालिका-२ चालिसेस्थित छहरामा बुधवार दिउँसो बस दुर्घटनामा भएको छ । काठमाडौँबाट पोखरा हुँदै म्याग्दीको बेनितर्फ जाँदै गरेको प्रदेश ३-०१-००५ ख ९९५२ नम्बरको बस अनियन्त्रित भइ सडकबाट त्रिशूली नदीमा खसेको थियो ।

दुर्घटनामा परी आठ जनाको मृत्यु भएको छ, भने १७ जना घाइते भएका छन् । मृत्यु हुनेमध्ये चार जनाको सनाखत भएको छ । सनाखत हुनेमा म्याग्दी रघुगंगा-३ का ५० वर्षीय धानबहादुर भण्डारी, पर्वत मोदी-१ की १५ वर्षीय कृतिका शर्मा पौडेल, धादिङ

गजुरी-८ का अन्दाजी २० वर्षीय सुशील रम्तेल र कास्की फुलबारी-११ का अन्दाजी २४ वर्षीय सुमन थापा छन् । दुई महिला सहित छ जना पुरुषको दुर्घटनास्थलमै मृत्यु भएको छ । मृतक एकजना महिला र तीन जना पुरुषको सनाखत हुन बाँकी रहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय धादिङका प्रहरी उपरीक्षक

गौतम मिश्रले जानकारी दिए । सहचालक रोशन तामाङका अनुसार १९ जनाले काउण्टबाट र दुई जनाले 'इ सेवा'बाट टिकट लिएका थिए । कलङ्कीबाट दुई जना र धादिङको आदमघाटबाट दुई जना पुरुष बसमा चढेका सहचालक तामाङले बताए । उनी सकुशल रहेका छन् । बसमा

सवारमध्ये १७ जना घाइते छन् । उद्धार गरिएकाहरूमा १३ जनालाई उपचारका लागि काठमाडौँ पठाइएको छ भने चार जनाको गजुरी सामुदायिक अस्पतालमा उपचार भइरहेको छ । बस नदीमा डुबेकाले यात्रु डुबेको या खोलाले बगाएको आशंकाका गोताखोरको टोलीले थप यात्रुको खोजी गरिरहेको छ । उद्धारमा नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी र स्थानीयवासी खटेका छन् । साँघुरो सडकमा 'ओभरटेक' गर्न खोज्दा अनियन्त्रित भएर बस खसेको प्रारम्भिक अनुमान गरिएको छ । तर दुर्घटनाको कारण अनुसन्धान भइरहेको प्रहरीले बताएको छ । -रासस

सम्पादकीय

मिडिया सम्मेलन : प्रतिवद्धता कार्यान्वयनसँगै निरन्तरता देऊ

सञ्चार माध्यमहरूको समस्या पहिचान, समाधानका उपाय, संस्थागत विकास र व्यावसायिक एकरूपता कायम गर्न भन्दै बुटवलमा मिडिया सम्मेलन गरियो । भदौ १ र २ गते भएको सम्मेलनमा लुम्बिनी प्रदेशका मिडिया हाउसलाई संगठित गर्दै हालदेखिएको आर्थिक संकट समाधानका उपाय खोज्ने र प्रदेश, स्थानीय सरकारका गतिविधि, क्रियाकलाप, सफलताका कथाहरू, उत्पादन र उद्यमशील स्थानीय उद्यमीका क्रियाकलापहरू मिडियाहरूमा बढी भन्दा बढी कभरेज हुन सक्नु भन्ने सोच सम्मेलनको हो । सोही अनुसार सम्मेलनले १३ बुँदे घोषणापत्र जारी गर्दै सञ्चार गृहहरूमा देखिएको आर्थिक संकट समाधानका लागि तीन तहकै सरकार गम्भीर बन्नुपर्ने र तीनै तहका सरकारलाई बलियो बनाउन मिडिया हाउसहरू लाग्ने माग गरेको छ । सम्मेलनमा प्रदेशका मुख्यमन्त्री डिल्लीबहादुर चौधरीले मिडियाहरू सवलीकरणमा प्रदेश सरकार कटिबद्ध रहेको समेत प्रतिवद्धता व्यक्त गरेका छन् । मुख्यमन्त्रीले गरेका प्रतिवद्धताहरू कार्यान्वयन भएको खण्डमा लुम्बिनीका मिडियाले भावी दिनमा आर्थिक संकट व्यहोर्न नपर्ने विश्वास गर्न सकिन्छ ।

सरकारहरूले स्थानीय मिडियाहरूको प्रवर्द्धनमा लगानी गर्ने वातावरणका लागि सम्मेलनले तय गरेका १३ बुँदे घोषणा पत्रले सम्मेलनको उचाइलाई थप बढवा दिएको छ । मिडिया सम्मेलनले प्रदेश मात्र होइन, देश भरि नयाँ सन्देश र उत्साह थपेको छ । यो अत्यन्त राम्रो पक्ष हो । प्रेस काउन्सिल नेपालका अध्यक्ष बालकृष्ण बस्नेत, बरिष्ठ पत्रकारहरू कनकमणि दिक्षित, युवराज घिमिरे, बालकृष्ण चापागाईं जस्ता दर्जनौं अग्रज पत्रकारहरूको उपस्थितिमा सम्मेलनलाई थप प्रभावकारी भएको छ । प्रकाशन तथा प्रसारण संघ लुम्बिनीले मिडियाको विकास र प्रवर्द्धनका लागि सरकारहरूले निर्माण गर्ने कानून, मिडियामैत्री बनुनु भन्ने उद्देश्य राखेर गरेको सम्मेलन आफैमा अत्यन्तै प्रभावकारी देखिएको छ । सम्मेलनले सरकार, मिडिया, निजी क्षेत्र आर्थिक सम्वद्धिका लागि एक अर्का बीचका परिपुरक हुन भन्ने कुरालाई महत्त्व दिएको अवस्था देखिन्छ । सम्मेलनको अर्को विशेषता केवल छापा माध्यम मात्र नभएर, विद्युतीय र श्रव्य, दृश्य प्रसारण गर्ने मिडिया र सोसल मिडियाका सञ्चालकहरू समेत सहभागी भएका कारणले गर्दा सबै पक्षको समान सहभागितालाई प्रतिबिम्बित गरेको पाइन्छ । मिडियाका समस्याहरू उजागर गर्ने कार्यमा सहयोगी बन्ने खालका यस्ता सम्मेलन र अन्तर्क्रिया बेला-बेलामा हुने परम्परालाई निरन्तरता दिने हो भने मात्र आवाज विहिनहरूको आवाज, प्रेस र प्रेसका लागि लोकतन्त्रको परिकल्पना पुरा हुन सक्छ । अन्यथा सधैं एक आपसमा समस्याहरू साँधेर राख्ने बाहेक केही पनि हुन सक्दैन । यसर्थ सम्मेलनबाट भएका हरेक प्रतिवद्धता कार्यान्वयन गर्दै आगामी दिनमा समेत यस्ता सम्मेलन गर्न सबै पक्ष तयार हुनुपर्छ ।

Opinion @ Social Network

हजारौं सपनाहरू पूरा होस् त भन्दैन, बस् एउटा मात्र पूरा होस्, जसले हजारौं सपनाहरू समेटियोस् । (अमिता पाण्डेको फेसबुक स्टेटसबाट www.facebook.com/Asmita.pandey)

यो स्तम्भमा सामाजिक संजालमा पोस्ट गरिएका धारणाहरू राख्नेछौं । यसका लागि हाम्रो फेसबुक पेज www.facebook.com/shitalapati मा लगान गर्न सक्नुहुनेछ ।

नवजनचेतना दैनिक भगवतीटोल तानसेन, पाल्पा

प्रहरी कार्यालय	५४०२०१
बुटवल ०५१-५४०२२२	मिमअस्पताल भैरहवा ०५१-५२०१९३
स.प्र.क्याम्प बुटवल ९७४३०४३४६९	मिसनअस्पताल पाल्पा ०५५-५२०१११, ५२०४८९
बुटवल रामनगर ०५१-५४१२३३	परिवार नियोजन संघ पाल्पा ०५५-५२०७२३
भैरहवा ०५१-५२०१९९	पाल्पा जिल्ला अस्पताल ०५५-५२०१५४
अर्घाखाँची ०५७-५२०१९९	लुम्बिनी मेडिकल कलेज प्रभास ०५५-४११२०१
गुल्मी ०५९-५२०१९९	पिचन्द्र परासी ०५८-५२०१८८
परासी ०५८-५२०१९९	भैरहवा आँखा अस्पताल ०५१-५२०२६५
तौलिहवा ०५६-५६००९९	अर्घाखाँची जिल्ला अस्पताल ०५७-५२०२५७
पाल्पा ०५५-५२०५३६, ५२०१९९	तम्घास जिल्ला अस्पताल ०५९-५२०१८८
इप्रेका रामपुर ०५५-६९१५१५	तौलिहवा जिल्ला अस्पताल ०५६-५६०२००
अस्पताल कार्यालय	सिद्धार्थशाल महिला अस्पताल ०५१-५४४४५०
लुम्बिनीसिटी अस्पताल ०५१-५४५५५७, ५४५५५८	बुटवल हस्पिटल ०५१-५४६४३२
लुम्बिनी अञ्चल अस्पताल ०५१-५४०२००	लुम्बिनी नर्सिङ होम ०५१-५४२६४१, ५४५६४१

ग्रामीण पर्यटन विकासमा हाम्रा कठिनाइ

हुमराज भुसाल

नेपालको पर्यटन क्षेत्र त्यो समयदेखि चलेको भए पनि पर्याप्त विकास नभएको र ग्रामीण पर्यटनले कुनै नीतिगत तथा कार्यगत प्रक्रियामा प्राथमिकता नपाएको सहजै अनुमान लगाउन सकिन्छ । तर आज समय फेरिएको छ । जसले गर्दा ग्रामीण पर्यटनले प्राथमिकता पाउँदै गएको छ । देशका थुप्रै ठाउँमा नमुना ग्रामीण बस्ती निर्माण तथा सञ्चालन भएका छन् । यो सकारात्मक कार्य हो । ग्रामीण क्षेत्रको गरिबी निवारण गर्न र नेपाली अर्थतन्त्रमा ग्रामीण पर्यटनलाई बढवा दिने योजना बनाइएको थियो । तर विडम्बना तत्कालीन समयमा नै देशमा राजनीतिक अस्थिरताले सोच अनुसारको उपलब्धि भएन ।

नेपालका हरेक ग्रामीण बस्ती कला, भाषा, संस्कृति र वेशभूषामा अनेकता भएकाले ग्रामीण क्षेत्र पर्यटन उद्योगको विकासको सम्भावना अत्यधिक छ । पर्यटनका माध्यमबाटै आर्थिक क्रान्ति गर्न सकिनेमा कुनै शंका छैन । यसै माध्यमबाट आर्थिक समृद्धि सरल तथा सहज रूपमा हासिल हुन सक्छ । त्यसका लागि आवश्यक पर्ने वित्त व्यवस्थापन पनि ग्रामीण क्षेत्रबाटै गर्न सकिने आधार प्रशस्त छन् । विश्वमा पर्यटनको इतिहासमा अठारौं शताब्दीलाई पर्यटनको सुनौलो युग मानिन्छ । विशेष गरी सन् १९४३ देखि १९७३ सम्मको ३० वर्षको अवधिमा यात्राका क्षेत्रमा उल्लेखनीय प्रगति भएको देखिन्छ । नेपालमा भने प्राचीनकालमा व्यापारिक उद्देश्यले पर्यटनको विकास हुन थालेको कौटिल्यको अर्थशास्त्रमा उल्लेख छ । चिनियाँ नागरिकहरूले भारतमा आफ्ना उत्पादन बिक्री गर्न नेपालको बाटो भएर भारत जाने कुरा कौटिल्यले गरेका छन् । नेपालको पर्यटन क्षेत्र त्यो समयदेखि चलेको भए पनि पर्याप्त विकास नभएको र ग्रामीण पर्यटनले कुनै नीतिगत तथा कार्यगत प्रक्रियामा प्राथमिकता नपाएको सहजै अनुमान लगाउन सकिन्छ । तर आज समय फेरिएको छ । जसले गर्दा ग्रामीण पर्यटनले प्राथमिकता पाउँदै गएको छ । देशका थुप्रै ठाउँमा नमुना ग्रामीण बस्ती निर्माण तथा सञ्चालन भएका छन् । यो सकारात्मक कार्य हो । ग्रामीण क्षेत्रको गरिबी निवारण गर्न र नेपाली अर्थतन्त्रमा ग्रामीण पर्यटनलाई बढवा दिने योजना बनाइएको थियो । तर विडम्बना तत्कालीन समयमा नै देशमा राजनीतिक अस्थिरताले सोच अनुसारको उपलब्धि भएन ।

ग्रामीण बस्तीले भरिएको देश भएकाले यहाँको आर्थिक विकासको सशक्त माध्यम ग्रामीण पर्यटन हो । यहाँ गगनचुम्बी चुचुराहरू, सांस्कृतिक र धार्मिक संयोजनको कारण विश्वका विभिन्न मुलुकहरूबाट बढ्दो मात्रामा पर्यटकहरू आकर्षित तवरले आउने गर्छन् । विश्वको सर्वोच्च शिखर सगरमाथादेखि सन् २०१६ का लागि उत्कृष्ट प्रमुख गन्तव्य पनि ग्रामीण क्षेत्रमै पर्छ । नेपाल आउने पर्यटक विशेषतः हिमशिखरको आरोहण गर्न, मानसिक शान्ति प्राप्त गर्न, विश्व शान्तिका अग्रदूत गौतम बुद्धको जन्मस्थल अवलोकन गर्न, एकसिडे गैँडाका बारेमा अध्ययन गर्न तथा विभिन्न कला संस्कृति, धार्मिक सांस्कृतिक स्थलका बारेमा बुझ्न, जैविक विविधताको बारेमा अध्ययन गर्न, जातजातिका बारेमा अध्ययन अनुसन्धानका लागि मुख्य रूपमा आउने गर्छन् । ग्रामीण पर्यटनमा अन्तर्राष्ट्रिय पर्यटक या आन्तरिक पर्यटक पर्दछन् । तर यिनले ग्रामीण क्षेत्रको भ्रमण गरी कम्तीमा एक रात बिताएकै हुनु पर्दछ । ग्रामीण समुदायको रहनसहन एवं त्यहाँको भौगोलिक वातावरणको परिचय दिने खालका योजना बनाएर यसतर्फ पर्यटकलाई आकृष्ट गर्न सकिन्छ । सबै गाउँ क्षेत्रले सबै आकर्षण दिन नसके पनि विविध ग्रामीण वातावरणले विविध कार्यक्रम दिई पर्यटकको गन्तव्य

स्थल बन्न सक्छ । नेपालका ग्रामीण क्षेत्रले तिनको भौगोलिक अवस्थिति एवं ऐतिहासिक पृष्ठभूमि अनुसारका सांस्कृतिक र प्राकृतिक दुवैखाले आकर्षण दिन सक्छन् । त्यहाँ पर्यटकहरूले पिकनिक, क्याम्पिङ, माछा पार्ने, पौडी खेल्ने, चरा हेर्ने, प्याराग्लाइडिङ, छोटाछोटा दूरीका पदयात्रा, प्राकृतिक दृश्यावलोकन, ऐतिहासिक स्थलको भ्रमण, चाडपर्व र मेलापर्व जस्ता विभिन्न क्रियाकलापमा आफूलाई सहभागी गराउन पाउँछन् । वास्तवमा ग्रामीण क्षेत्रमा जाने पर्यटक लामो समय बस्दैनन् । छोटै अवधिको भए पनि यसले ग्रामीण अर्थतन्त्रमा टेवा पुऱ्याउँछ । ढुवानीको समस्याले अलपत्र परी अनावश्यक रूपमा खपत हुने खाद्यान्न, सागसब्जी, फलफूल वा दुग्ध पदार्थको खपतमा वृद्धि हुन गई ग्रामीण समुदायले उत्पादन गरेका वस्तुको उचित मूल्य प्राप्त गर्ने यो एक सरल उपाय हो । यसका अतिरिक्त अल्प रोजगारी भएको ग्रामीण क्षेत्रमा नयाँ अवसर पनि खुल्छ । ग्रामीण क्षेत्रका जनसंख्याको मुख्य रोजगारी कृषिलाई पनि प्रवर्द्धन गर्न प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा सहायता पुऱ्याउँछ । पर्यटन र यससँग सम्बन्धित क्रियाकलापले अर्थतन्त्रको विकासका लागि आवश्यक पर्ने अन्य पूर्वाधारको समेत विकास गर्न मद्दत गर्छ । ग्रामीण विकासका योजनाकारले पनि सहरका पाँचतारे होटलमा बसेर योजना बनाउँदा ग्रामीण क्षेत्रको विकास नहुने कुरा विकासवादी अर्थशास्त्रीले सन् १९९० देखि नै औल्याउँदै आएका छन् ।

यसैबीच नेपालको ग्रामीण पर्यटन क्षेत्रसँग सरोकार राख्ने सम्पूर्ण पूर्वाधारको विकास गर्नका पर्यटन मन्त्रालयबाट केही कदम चालिए पनि पर्याप्त नभएको कुरा सामाजिक अगुवाबाट नै बताउँदै आइएको छ । नेपालले आर्थिक अवस्थामा सुधार ल्याउन कम लगानी र सुनिश्चित तवरले उपलब्धिलाई संस्थागत गर्नसक्ने क्षेत्र भनेको नै ग्रामीण पर्यटन नै हो । यसको चौतर्फी विकास गर्न आवश्यक पर्ने जनशक्ति नेपाल आफैले पूर्ति गर्न

सक्छ । ग्रामीण विकास भनेको ग्रामीण क्षेत्रमा आर्थिक, सामाजिक बनावट मान्यताहरू अन्तरसम्बन्ध र प्रक्रियाको दूरगामी परिवर्तन हो । ग्रामीण पर्यटनको विकासले निम्न पक्षमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउँछ । क. ग्रामीण क्षेत्रमा रोजगारीका अवसरमा वृद्धि, ख. स्थानीय कला, संस्कृतिको संरक्षण, संवर्धन हुने, ग. सामाजिक, आर्थिक पूर्वाधारको विकास र विस्तार हुने, घ. वैदेशिक मुद्राको आर्जन हुने, ङ. नयाँ नयाँ प्रविधिको आदान प्रदान हुने, च. मानिसहरूमा बढ्दै गएको व्यक्तिगत स्वार्थीपनामा कमी आउने, छ. बढ्दो प्रतिभा पलायन तथा पुँजी पलायन केही हदसम्म रोकिने ज. नयाँ नयाँ लगानीका अवसरको सिर्जना हुने, झ. आय वितरणमा रहेको असमानतालाई कम गर्न सकिने, ञ. स्थानीय तहमा रहेको वित्त अभावको समस्याको दीर्घकालीन समाधान गर्न सकिने । प्राकृतिक सौन्दर्य, अनुपम संस्कृति, अतुलनीय सांस्कृतिक सम्पदा र अनगन्ती विशिष्टतायुक्त पर्यटकीय स्थलहरूका कारणले नेपाल पर्यटनका लागि प्रमुख गन्तव्य रूपमा विश्वभर परिचित छ । नेपालको ग्रामीण क्षेत्रको पर्यटनमा प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेका छन् । तिनको पहिचान गरी समयमै उचित तथा दीर्घकालीन योजना बनाई सफलतापूर्वक कार्यान्वयन गराउनबाट नेपाल सरकार तथा मातहतका कार्यालयहरू नचुकेको खण्डमा नेपाली ग्रामीण पर्यटनले नेपालीहरूको जीवनस्तरमा उल्लेख्य मात्रामा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउनेछ । यो कुरालाई विकासवादी अर्थशास्त्रीहरूले प्रस्ट पारेका छन् । तर विडम्बना नेपाली राजनीतिक दलका नेताहरूले स्वदेशको विकासभन्दा विदेशी दाता मुलुकको हितलाई केन्द्रमा राखेर नेपाली जनशक्ति नेपाल आफैले पूर्ति गर्न

पठाइरहेका छन् । नेपाली ग्रामीण इलाकाहरूलाई हरेक किसिमका पूर्वाधारबाट विकसित र सुविधा सम्पन्न राख्न सकेको अवस्थामा यस क्षेत्रले देशको अर्थतन्त्रमा सकारात्मक तथा दीर्घकालीन प्रभाव पार्न सक्छ । त्यसको प्रत्यक्ष फाइदा स्थानीय स्तरका बासिन्दालाई पर्दछ । यसले स्थानीयस्तरको कला संस्कृति, वेशभूषा संरक्षणमा सचेतना प्रदान गर्दछ । यसबाट महिला तथा पिछ्छाएका वर्गले समेत प्रत्यक्ष लाभ लिन सक्छन् । नेपालमा पर्यटन उद्योगको विकासका लागि ठूलो सम्भावना छ । नेपालमा आफ्नै किसिमको एक अनौठो र विलक्षण भौगोलिक विशेषता पाइन्छ । यस देशमा प्राचीन संस्कृति, कला र कौशलका अनुपम नमुना यत्रतत्र देख्न पाइन्छन् । नेपाल प्राकृतिक दृश्यले सुशोभित र मनोहर छ । विश्वका अन्य पर्यटकीय क्षेत्रका तुलनामा नेपालको पर्यटकीय क्षेत्र प्राकृतिक रूपमै सुन्दर छन् । तर तिनको उचित प्रचारप्रसार नहुँदा राज्यलाई बर्सेनि करोडौं रुपियाँको राजस्व घाटा भइराखेको छ भने वैदेशिक ऋणको भार थपिँदै गएको छ । सन् १९३७ को वर्ष नेपालमा युरोपियनहरू भ्रमणमा आएको इतिहास हाम्रासामु छ । तत्कालीन समयमा उनीहरूले नेपालको आर्थिक, सामाजिक, राजनीतिक, धार्मिक अवस्थाका बारेमा अध्ययन अनुसन्धान गर्नका लागि नेपालको भ्रमण गरेको पाइन्छ । नेपाली पर्यटन क्षेत्रको विकासमा १०४ वर्ष जहानियाँ शासन व्यवस्था सञ्चालन गरेका राणाहरूबाट कुनै कदम अगाडि नबढाइएको कुरालाई इतिहासले नै प्रमाणित गरिदिएको छ । त्यसपछि देशमा चलेको सशस्त्र द्वन्द्वले पर्यटन क्षेत्रलाई नराम्रोसँग प्रभावित पऱ्यो । वास्तवमा ग्रामीण पर्यटनलाई उकास्न त्यति सजिलो छैन । त्यहाँ व्याप्त अभाव वा असुविधालाई सम्भरेर नै मानिस जाने मन गर्दैनन् । त्यसको लागि यातायात, आवास र खानेकुरा त मूलभूत रूपमै नभई नहुने कुरा हुन् । सुविधायुक्त आवास स्वादिष्ट खाना योजनालाई केही समयको लागि थाँती राखेर भए पनि यातायातको विकास भई नसकेको क्षेत्रमा छरिएर रहेका ग्रामीण क्षेत्रमा पदयात्राका रूपमा पर्यटकहरूलाई आकर्षित गर्न सकिन्छ । त्यहाँको आकर्षणहरूको व्यापक प्रचारप्रसार गर्न सके क्रमिक रूपमा आन्तरिक र अन्तर्राष्ट्रिय पर्यटक बढाउन सकिन्छ । पर्यटन क्षेत्रबाट नेपालमा सन् २०१८ सम्ममा करिब १ लाख ६० हजार मानिसले प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा रोजगारी पाएका थिए । तर कोभिड १९ का कारण यो क्षेत्र अहिलेसम्म पनि लयमा आउन सकेको छैन । ग्रामीण पर्यटकले विभिन्न प्रकारका घरेलु तथा साना उद्योगको विकासमा टेवा पुऱ्यो । त्यस्ता उद्योगबाट उत्पादित हस्तकलाका सामाग्रीहरू आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूले खरिद गर्छन् । ग्रामीण गरिबी, असमानता, बेरोजगारी, प्राविधिक तथा आर्थिक पछोटेपन जस्ता समस्या समाधान गर्न यसले सहयोग गर्छ ।

-रातोपाटी डटकम

रेडक्रस बुटवल ५४१००४	रेडक्रस अर्घाखाँची ०५७-५२०२७५, ५२०११७
लायन्स आँखा ज. केन्द्र बुटवल ५४५८४५	रेडक्रस गुल्मी ०५९-५२०१६३
मेडिकल अस्पताल ५४९०७२	नेपाल परिवार नियोजन संघ ०५१-५४००८१
कान्तिपुर टेपटल हस्पिटल ०५१-५४७५८०	लुम्बिनी नर्सिङ होम प्रा.लि. ०५१-५४१६४१
आँखा अस्पताल पाल्पा:०५५-५२०३३३, ५२११७९	जन्तेश्वर क्लब नयाँमिल १९५७०२१२४६
रामपुर अस्पताल: ०५५-४००५४	लुम्बिनी निव्या.संघ भैरहवा ६२०५८८
उपलब्धकर्ता न.	बनगाई क्लब बनगाई ०५६-६९०१०२
रेट्रो क्लब बुटवल ०५१-५४६६००	रेडक्रस केव्ह ०५१-५७७०९९
लियो क्लब अफ बुटवल ०५१-५४५८९३	लुम्बिनी मेडिकल कलेज ०५५-५२०८६०
रेडक्रस भैरहवा ०५१-५२०२६३	बुटवल जेसिस ९८४७२९९६४
रेडक्रस भैरहवा ०५१-५२६६७३, ९८४७२९२६४	न्यू एक्सा क्लब तानसेन : ०५५-५२२२००
परासी ०५८-५२०१९५	परिवार नियोजन संघ पाल्पा : ९८४७२९७६५
रेडक्रस पाल्पा ०५५-५२०६००	रामपुर टे.इन्स्टी.: ९८५७६२२४७, ९८५७६०५४
रेडक्रस तौलिहवा ०५६-५६००५५	

मेघ : कमजोर भएको अनुभूति हुनेछ । रिस नियन्त्रण गरे राम्रो प्रतिफल पाइनेछ ।	तुला : रोकिएका अधुरा कामहरू पुरा हुनेछन् । यात्राको सम्भावना छ ।
वृष : रोकिएका काम पुनः सुरु हुन सक्छन् । कारोबारबाट फाइदा हुनेछ ।	वृश्चिक : चिताएको कामले तीव्रता लिनेछ । नोकरीबाट मानसम्मान मिल्नेछ ।
मिथुन : हँसखेल र मनोरञ्जनपूर्ण समय हो । पारिवारिक सुख मिल्नेछ ।	धनु : दाम, इनाम र प्रतिष्ठाकमाउने बेलाछ । स्वादिष्ट भोजन पाइनेछ ।
कर्कट : व्यवसायका क्षेत्रमा प्रगति हुनेछ । कान्ति र शान्ति छाउनेछ ।	मकर : परिवारजनको साथले नयाँ आशा पलाउनेछ । कार्यको योजना बन्नेछ ।
सिंह : विचार पुऱ्याएर निर्णय लिनु राम्रो होला । दोषारको अवस्था सिर्जना हुनसक्छ ।	कुम्भ : अवसर आउनाले मन प्रसन्न रहनेछ । मानसम्मान पनि पाइनेछ ।
कन्या : समारोहमा सरिक हुने सम्भावना छ । प्रतिस्पर्धामा राम्रो सफलता मिल्नेछ ।	मीन : जटिल काम सम्पादन हुन सक्छ । प्रतिस्पर्धामा विजयी भइनेछ ।

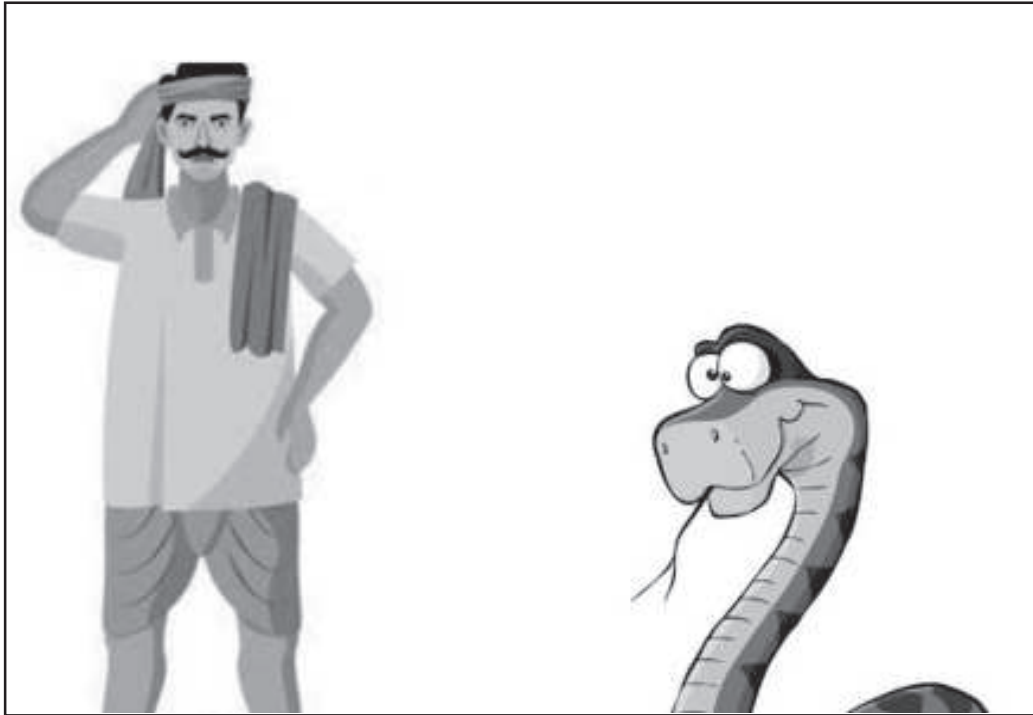
महत्त्वपूर्ण खबर

दैनिक राशिफल

बाल बाटिका

बाल कथा

सर्प र किसानको त्यो दुस्मनी

दुष्मनको अर्थ हुन्छ नराप्ति मन । यसो त मन आफैमा राम्रो र नराप्ति भन्ने हुँदैन तर कसैले हानि नोक्सानी गरायो, नराप्ति गाली गन्यो वा केही भन्यो भने जसमाथि त्यस्तो भएको छ वा गरिएको छ उसको मनमा त्यस्तो गर्ने वा भन्ने मानिसप्रति नराप्ति धारणा बन्छ र त्यही मन नराप्ति बन्छ । अनि यसैबाट सुरु हुन्छ दुष्मनीको शृङ्खला । जब यसरी मनमा कसैप्रति नराप्ति धारणा बन्छ तब त्यो कहिल्यै मेटिन्छ । उसले त्यस्ता मानिसलाई माफीसम्म दिन त सक्छ तर उसप्रति बनेको नराप्ति धारणा भने मेटिएको हुन्छ र कुनै पनि बेला त्यो आफ्नो रूपमा प्रकट हुन सक्छ ।

धेरै पहिलेको कुरा हो । कुनै गाउँमा एक जना किसान थिए । उनी हरदिन खेतमा कडा परिश्रम गरी परिवारको पेट पाल्थे । यसैबाट उनी पनि सन्तुष्ट थिए उनको परिवार पनि सन्तुष्ट थिए । दिनभर खेतमा कडा परिश्रम गर्नुपरे पनि उनीहरूको जीवन सुखी थियो, सुखपूर्वकले जीवन व्यतीत गर्दै आएका थिए । यतिकैमा एक दिन उनी खेतमा जाँदा सानो छोरा पनि सँगै गएको थियो । छोरा खेतको गरामा खेल्न थाल्यो उनी काम गर्नतिर लागे । खेल्दै जाँदा संयोगवश उनको छोराबाट सर्पको पुच्छर कुल्चन पुगेछ । यद्यपि उनको छोराले जानीजानी कुल्चेको थिएन । अचानकै गोडा लाग्न पुगेको थियो तर सर्पले सहन सकेन र गोडामा डसिदियो । यहाँ सर्पको पनि गल्ती थिएन । सर्पले आफूलाई आघात नगरे कसैलाई पनि डस्यैन तर जसले आघात गर्छ उसलाई भने बाँकी राख्दैन । यो सर्पको जन्मजात स्वभाव हो । उसले आत्मरक्षाका खातिर यस्तो गर्ने गर्छ । यहाँ पनि यस्तै भएको थियो । यसो त सबै सर्प बिखालु हुँदैनन् । निकै कम सर्प मात्र बिखालु हुन्छन् तर संयोगवश त्यस बालकलाई डस्ने सर्प भने बिखालु नै परेको थियो । जब उसले डस्यो कडा बिखका कारण बालकको तत्कालै मृत्यु भयो । आफ्नो एक मात्र छोरो मारेको देखेर किसान निकै रिसाए । त्यही रिसका कारण उनले आँखा देखेनन् र बन्चरो प्रहार गरी सर्पको पुच्छर काटिदिए । उद्देश्य त मार्ने नै थियो तर सर्पले टाउको लुकाउन भ्याएकाले पुच्छर मात्र काटिन पुगेको थियो । पुच्छर काटिएपछि सर्प पनि निकै रिसायो र किसानको गोठमा छिरेर सबै गाई भैसीलाई डसेर मारिदियो । त्यसपछि किसान निकै डराए । किनभने उनीहरूबिच प्रतिशोधको

दिनभर खेतमा कडा परिश्रम गर्नुपरे पनि उनीहरूको जीवन सुखी थियो, सुखपूर्वकले जीवन व्यतीत गर्दै आएका थिए । यतिकैमा एक दिन उनी खेतमा जाँदा सानो छोरा पनि सँगै गएको थियो । छोरा खेतको गरामा खेल्न थाल्यो उनी काम गर्नतिर लागे । खेल्दै जाँदा संयोगवश उनको छोराबाट सर्पको पुच्छर कुल्चन पुगेछ । यद्यपि उनको छोराले जानीजानी कुल्चेको थिएन । अचानकै गोडा लाग्न पुगेको थियो तर सर्पले सहन सकेन र गोडामा डसिदियो । यहाँ सर्पको पनि गल्ती थिएन । सर्पले आफूलाई आघात नगरे कसैलाई पनि डस्यैन तर जसले आघात गर्छ उसलाई भने बाँकी राख्दैन । यो सर्पको जन्मजात स्वभाव हो । उसले आत्मरक्षाका खातिर यस्तो गर्ने गर्छ । यहाँ पनि यस्तै भएको थियो । यसो त सबै सर्प बिखालु हुँदैनन् । निकै कम सर्प मात्र बिखालु हुन्छन् तर संयोगवश त्यस बालकलाई डस्ने सर्प भने बिखालु नै परेको थियो । जब उसले डस्यो कडा बिखका कारण बालकको तत्कालै मृत्यु भयो ।

डरलाग्दो शृङ्खला सुरु भइसकेको थियो । उनले सके उनी गर्ने सर्पले सके सर्पले गर्ने अवस्थामा पुगिसकेको थियो । यसलाई यस्तै अवस्थामा रहन दिनु भनेको थप नोक्सानी निम्त्याउनु थियो । त्यसैले किसानले आपसमा मित्रता कायम गर्ने विचार गरी सर्पको दुलो नजिक एउटा कचौरामा दूध राखिदिए भने-

‘सर्प भाइ ! हामीबाट नहुनुपर्ने भयो । रिसको भोकमा मैले पनि आँखा देखिन तिमिले पनि देखेनौ । फलतः हामी दुवैको नोक्सानी भयो । यसलाई यस्तै अवस्थामा राख्नु भनेको थप नोक्सानी निम्त्याउनु हो । त्यसैले जे भयो भयो । यसलाई एउटा नमिठो सपना ठानी दुवैले बिसिदिऊँ र मित्रताको हात बढाऊँ । तिम्रो दुलो नजिक दूध राखिदिएको छु । आशा छ यसलाई खाएर मेरो प्रस्ताव स्वीकार गर्नेछौ ।’ किसानको त्यस किसिमको कुरा सुनेपछि सर्पले दुलोभित्रबाटै भन्यो-

‘किसान भाइ ! दूधको कचौरा लिएर तुरुन्तै यहाँबाट गइहाल । अन्यथा अहिले नै हामीबीच थप नोक्सानी हुन

सक्छ । मेरो कारण तिम्रो छोराले मृत्यु भएको छ न त्यो तिम्रो बिसन सक्छौ । तिम्रो कारण मैले पुच्छर गुमाउनुपरेको छ न यो म बिसन सक्छु । त्यसैले अब हामीबीच कुनै पनि मित्रता कायम हुन सक्दैन । बलात् कायम गर्नु भने पनि त्यो अभिनयबाहेक केही हुँदैन । त्यसैले राम्रो यही हुन्छ कि तिम्रो आफ्नो बाटो लागू म आफ्नो बाटो लागू ।’ सर्पको कुरा सुनेर किसान निराश भएर घरतिर लागे । संयोगवश त्यसपछि उनीहरूबिच त्यस्तो अप्रिय जम्काभेट भने भएन । थाहा छैन यहाँ केले काम गरेको थियो । सायद किसानको त्यही सुझबुझले काम गरेको पो थियो कि । धेरै पहिलेदेखि पढिँदै र सुनिँदै आएको यस कथामा के कति सत्यता छ त्यो त थाहा छैन तर एक पटक कायम भएको दुष्मनीलाई समय र परिस्थिति अनुसार क्षमासम्म गर्नसम्म गर्न त सकिन्छ बिसन सकिन्न भन्ने कुरा भने सत्य हो । त्यसैले त्यस्तो अवस्था आउन नदिनु नै बुद्धिमानी हुनेछ ।

-रातोपाटी डटकम

व्यङ्ग्य निबन्ध • जीवनाथ धमला

अक्षरको बिस्कुन

मनलाई अक्षरहरूमा पोख्ने बानी आफूलाई पुरानो जस्तो लाग्न थालेको छ । निकै भो त्यसो गर्न थालेको । मन लाग्यो कि अक्षरमा पोख्ने केहीबेर गीतमा, संस्मरणमा अनि केहीबेर आलेखमा अल्फने गरेको छु । आलेखमा मनलाई पोख्ने अलिबढी खोजीनिती गर्नुपर्छ । अलिकति बुद्धिले काम गर्नुपर्छ । बुद्धि त पुन्याएँकि पुन्याइँन, तर केही आलेखहरूमा बरालिएँ । कविता र निबन्धमा भने मनलाई त्यति बाँधिरहनु पर्दैन । धेरै, थोरै जति मनलाग्छ पोखिए भयो, जस्तो मन लाग्छ छर्किए भयो । अक्षरमा पोखिएको बेला अलिकति उकुस-मुकुसको अनुभव भने हुने गर्छ तर त्यो उकुस-मुकुस आफै पोखिसके पछि आफै हराउछ तर फेरि अर्को आशङ्क्या सँग-सँगै उत्पन्न हुन्छ । आफूले मिलाएर राखेका अक्षरहरूलाई अरुले लपटिएका बाँझाटिझा भनिदिने हुन् कि, अक्षरका ताँती मात्रै लामो भएर ती कतै पनि नपुग्ने पो हुन् कि, ब्याउटिएर मरञ्च्यासे जस्तै धुकधुकी मात्र रहने हुन् कि, वा गजधम्मे मोटिएर अरुले छुन पनि हिचकिचाउने हुन्, अक्षरमा पोख्ने बेलामा निकै तारतम्य मिलाउनु पर्ने रहेछ । जसरी तसरी पोख्यो, सुकायो, फेरि आफूलाई ठीकै लागेका अक्षरका बिस्कुनहरू अरुलाई, देखेलाई पनि ठीकै लाग्छन् भन्ने छैन ।

देखनेले उसको इच्छा अनुसार देखिदिन्छ र पो मान्यो । आफूले ठाने अनुसार देखेनेले दृश्य ठानिदिए त पुगिहाल्थ्यो नि । तर उसको मन र आफ्नो मन कहाँ एउटै हुन्छ र । आ ! जसरी उसको खुशी भन्दै जागर लागेको बेला मनलाई अक्षरमा पोखिदिने गरेको छु । यसरी मनलाई पोखेपछि केहीबेर हलुका अनुभव हुँदोरहेछ । आखिर अलिकति सन्तोष त हो नि । फेरि पनि केही बेरलाई यही मन भुईँमा न भाँडामा भएर अरुलाई सुनाउनु पर्ने, देखाउनु पर्ने, देखिदेवस, बोलिदेवस र लेखिदेवस भन्नुपर्ने ! के-के न गरेजस्तो गरेर उफ्रनु पर्ने, सगरमाथाको टुपैमा चढेर रेकर्ड राखेजस्तो गरी स्वाँग पार्नुपर्ने ! काम भने केही होइन है आफ्नो, २/४ हरफ केही केही कोरिपोलेको हो । त्यतिकै भरमा त्यत्रो उखरमाउलै मच्चाउनु पर्ने त केही जरुरी होइन, तर यही मन न हो त्यस्तै गर्न तमिसाइहाल्दो रहेछ । बेलाबखत, कसैले आफ्ना अक्षरमाथि ‘राम्रो’ भनिदिएको छ भने पुक्किएको छु । बेलाबखत, कसैले छेउ न टुप्पाका अक्षरका ताती ! के कलम घिसारेको त्यस्तो भनेर छड्के हानेको छ भने थिचिएको छु । सक्नेले छोड्दा उसको खुशी । आफू त कुनै महाशक्ति आएर हातमा अँठ्याउछ, घाँटीमा समातेर घोर्क्याउँछ भने पनि जसोतसो कलम घिसारेर अक्षरको टाटाटुटी बनाउन पछि हटिँदैन भन्ने साहस पो आइसकेको छ । धाक लाउन त सजिलो छ, जसले पनि सक्छ । अरुलाई धाक लाएर मात्र के गर्ने ! आफूले लेखेको कुरा राम्रो, छरितो, फुर्तिलो, खाइलाग्दो, आशलाग्दो, लोभलाग्दो र हेर्दै धपधप बलेर तप्पप्प् रस चुहिरहे जस्तो भए पो अरूका अगाडि फुईँ लाएर नाक घोर्क्याउन सुहाउँछ, होइन भने फुईँ लाउनुको कुनै तुक नै छैन । यसो आफूले यसअघि सुकाइदिएका अक्षरहरूको बिस्कुनलाई टिठ्याउँदै हेर्छु, कतै दुहा मिसिएको देख्छु, कतै बालुवाका कण टल्किरहेको देख्छु, कतै घुन लागेर अक्षर मक्काइसकेका छन्, कतै भुसुना भुम्मिएका छन्, कतै भिँगा भन्किरहेका छन् त कतै धुलियाले खाइसकेका छन् । आफूले राम्रा, आला अक्षरका

बिस्कुन भनेर, गजकक परेर यस बेलासम्म दुक्कले बसिरहेको त त्यस्तो होइन पो रहेछ । आफूले सुकाएको बिस्कुन देखेर आफूलाई खल्लो लाग्न पो थालेको छ आजकल । अरूका आँखाको तातो रापमा रापिएर, अरूका मगजको चालनीमा चालिएर, अरूका बुद्धि र विवेकको तराजुमा तौलिएर मात्र पो अक्षरहरूको वजन निर्धारित हुँदोरहेछ । तिनको शक्तिको परीक्षण हुँदोरहेछ । आफूले बल्लतल्ल बटलबाटुल गरेर, गेडा गेडा गनेर बिस्कुन लाएका अक्षरहरूको पुचुकोलाई म निकै वजनदार, दमदार र रौनकदार भनेर गजकिकन्छेँ । किन त्यसो हुन्थ्यो र ! मैले त लेख्नुको नाममा नाउँ मात्रैका अक्षरहरू मात्रै बग्नेली थुपाउँछु । सिर्जना गर्ने भनेर सिर्जनाकै इज्जतलाई आफ्नो अनुकूल अर्थयाउँदै घाममा टट्याँएछु, आफूले सुकाएको सानु नाड्ले बिस्कुनलाई ठूलो खलामा सुकाएको भन्ने भ्रम छरेको रहेछ, आफ्नो मात्र बिस्कुन अब्बल दर्जाको भन्दै तुक्रुदै छरिछिमेकका, इष्टमित्रका, साथीसङ्गीका मिहिनेत र पसिनाले भिजेको बिस्कुनलाई तथानाम गाली गर्दै, हेदै हिँडेछु ।

दिए हुन्थ्यो ! आफ्ना लागि मात्रै प्यारो लागेर नहुने रहेछ, अक्षरहरू । के मेरा अक्षरहरू पनि घाममा सेकिए, रापले खारिएर, पोलिएर खिरिला, तेजिला भएर बाँचिरहनु सक्लान् त ? के तिनले चर्को घामको पोल्दो तापलाई सहिरहन सक्लान् त ? आजभन्दा भोलिको घाम भन्नु चर्को हुनसक्छ, त्यसलाई मेरा अक्षरहरूले खप्न सक्लान् त ? अलि पुट्टुभै देखिएको दानामा आँखा अडिन्छन् । कतै यसको पनि चिरफार, अप्रेसन भयो वा एक्सरेगरियो भने अर्को गूदी मिसाएको पो रहेछ भन्ने बात लाग्ला कि ? कसैले अर्थेल्याउँ गर्दै, सत्तो सराप गर्दै अँगनामा हालेर खान्न खोज्यो भने त्यही भित्र खरानीको घूलो पो बन्ने हो कि ? बिस्कुनका अलि नचाउरिएका दाना हेर्दा हेर्दै अनेक चाहिने-नचाहिने आशङ्काले भन्नु बढी सताउन थालेको छ । फेरि मन दढो पारेर अरु नै दानातिर आँखा डुलाउँछु । मनलाई अलिकति थामथुम पार्ने कोसिस गर्छु । कसैले नक्कलै गरेको रहेछ भन्यो भने पनि आफूले जानी-जानी त गरेको होइन नि ! अन्जानमा भयो होला, अरुले पनि त्यसो नगर्ने हुन् र ? आफूमात्रै दोषको भागी त पक्कै हुँदैन होला पनि भन्छु । अरूको बिस्कुन पनि हेरी न त भन्दै उठेर यसो अन्यत्र पनि आँखा सोझ्याउँछु । केही बेरलाई चित्त बुझाउँछु । फेरि पनि खुन्दुली लाग्न छोड्दैन । अरुकै जस्तो त हुनु भएन नि आफ्नो बिस्कुन । एउटै ड्याडको मुलाजस्तो भयो भने त्यसले के सन्तुष्टि देला र ! कसरी फरक देखाउने त, कि भित्र-भित्रै माक्किएकै अक्षरहरू भएपनि बाहिर-बाहिर रंग-रोगन दलेर परबाट हेर्दा चिरिच्याड परेको, आकर्षक पार्नुपर्नो । भोजभतेर गरेर केही छिनलाई राम्रो ! राम्रो !! भनाएर पनि सँधैलाई थेग्ने कुरा भएन । एकैछिनलाई त त्यसो गरेर भए पनि बोक्ने इज्जत राख्नु हुन्थ्यो, तर अर्को दिन त फेरि सक्कली कि नक्कली छुट्टिजान्छ । यसो गर्नुपनि त्यति भरलाग्दो लागेन । हात चिसाजस्तै भएका छन् । के गरौँ, के नगरौँ भएको छ । मन भारी भएर उठ्ने गान्ने भएको बेला हातले समाएको कलम त भुईँमा पो खसिसकेछ । उठाउन खोज्छु, जाँगरै चल्दैन । बलतल गरेर भुईँबाट कलम टिपेर फेरि केही कोर्न खोज्छु, अगाडिको बिस्कुन भन्नु खिँदै गएभैँ देखेर कोर्न मन लाग्दैन । आफ्नै अक्षरको बिस्कुनले यसबेला आफूलाई भन्दैछ, ‘होशियार ! जे पायो त्यही ल्याएर यहाँ नमिसा ।’ बिस्कुनरूपी अक्षरहरू भन्दैछन्, अरु मरञ्च्यासै अक्षरहरू थपेर बिस्कुन नलगा, सक्छस् भने खँदिला अक्षर लेख, नत्र तेरो कलम मिल्काइदे । -साहित्य संग्रह डटकम

पाल्पा अस्पतालको विकासमा राजनीतिक दलको प्रतिवद्धता

पाल्पा, भदौ ६/पाल्पा अस्पतालको भौतिक पूर्वाधारको विकासमा आफुहरू प्रतिवद्ध भएर लाग्ने जिल्लाका राजनीतिक दलहरूले बताएका छन् । बुधबार पाल्पा अस्पतालले आयोजना गरेको सर्वदलीय बैठकमा उनीहरूले स्वास्थ्य जस्तो संवेदनशील विषयमा आफुहरू गम्भीर रहेको बताउँदै सरकारी अस्पतालको भौतिक पूर्वाधारको विकासमा आफुहरू प्रतिवद्ध रहेको बताएका हुन् ।

संघीय सरकारबाट पाल्पा अस्पतालको भवन निर्माणका लागि १२ करोड विनियोजन भएपनि जग्गा अभावमा निर्माण प्रक्रिया अगाडि बढ्न सकेको छैन । सरकारी अस्पताल क्षेत्र नजिकै रहेको मोहन कन्या मावि र स्वास्थ्य कार्यालयको जग्गा सट्टा गरी भवन निर्माण गर्ने योजना अस्पतालले अगाडि बढाए पनि सरकारबाट जग्गा प्राप्तिका विषयमा प्रक्रिया अगाडि नबढाई दिदा काम अन्तै बनेको छ । जग्गा प्राप्तिका लागि हुँदा आएको बजेट समेत फ्रिज भएर जान सक्ने भएकाले त्यसको विकल्प खोजेर जानुपर्नेमा राजनीतिक दलहरूले जोड दिएका छन् । उनीहरूले मोहन कन्या र स्वास्थ्य कार्यालयको जग्गामा मात्र नभई त्यसको अन्य विकल्प खोजिनु पर्ने बताएका छन् । बैठकमा जिल्ला

समन्वयन समिति पाल्पाका प्रमुख टंकनाथ खनाल, नेपाली काँग्रेसका कार्यवाहक जिल्ला सभापति भूपेन्द्र गहारे, नेकपा एमालेका अध्यक्ष धनेन्द्रराज घिमिरे, नेकपा माओवादीका जिल्ला अध्यक्ष राजेन्द्र विक, सचिव मथुरा ढकाल, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका उपाध्यक्ष सुमन गैरे, राष्ट्रिय जनमोर्चाका अध्यक्ष विशाल दर्लामी, राप्रपाका नेता धुर्व खाती, तानसेन नगरपालिकाका प्रवक्ता यादवसिं कार्की, पत्रकार महासंघका जिल्ला अध्यक्ष रेखीराम राना, उपाध्यक्ष भरत शर्मा, प्रेस चौतारीका जिल्ला अध्यक्ष कृष्ण कार्की, सदस्य कृष्ण पोखरेल लगायतले बजेट फ्रिज नहुने गरी तत्काल जग्गाको विकल्प खोज्न

आवश्यक रहेको बताए । बैठकमा उनीहरूले तीन वटा विकल्प अगाडि सारेका छन् । उनीहरूले सारेका विकल्पमा भवन निर्माणका लागि तोकिएको जग्गाको मापदण्ड घटानाउन पहल गर्ने, तानसेन नगरपालिकासँग समन्वय गरी बनदेवीमा बसपार्क निर्माणका लागि छुट्टाइएको केही जग्गाका लागि पहल गर्ने र मोहन कन्या र स्वास्थ्य कार्यालयको जग्गाको लागि पनि आवश्यक पहल गरिने बताएका छन् । अस्पतालका अध्यक्ष गुँरास आत्रेयले राजनीतिक दल, जनप्रतिनिधि र पत्रकारहरूबाट आएका सुझावहरूलाई आत्मसाथ गर्दै अगाडि बढ्ने बताए ।

प्रेस पासको अवधि तीन वर्ष हुने

पाल्पा, भदौ ६/पत्रकारहरूको प्रेस प्रतिनिधि प्रमाणपत्र (प्रेस पास)को अवधि अबदेखि तीन वर्ष हुने भएको छ । सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय, सूचना तथा प्रसारण विभागले जारी गर्ने प्रेस पासको अवधि तीन वर्षको हुने भएको हो ।

यसअघि यो प्रमाणपत्रको अवधि एक वर्षको रहेको थियो । छोटो समयमै नवीकरण गर्नुपर्दा राजधानीभन्दा बाहिरका पत्रकारलाई समस्या पर्दै आएको थियो । विभागबाट जारी भएका प्रेस प्रतिनिधि प्रमाणपत्र एक वर्षको अवधिका लागि कायम रहने र प्रत्येक वर्ष नवीकरण हुने गरेकोमा अब स्थायी र स्वतन्त्र पत्रकारका हकमा प्रेस प्रतिनिधि प्रमाणपत्रको अवधि तीन वर्ष कायम गरिने विभागले जनाएको छ । अस्थायी प्रमाणपत्रको हकमा भने साविककै व्यवस्था निरन्तर रहने जनाइएको छ । कानूनमा प्रमाणपत्रको अवधि तीन वर्ष भए पनि

विभागले एक वर्षभित्र नवीकरण नगरेपुनो परिचयपत्र खारेज गर्ने गरेको पत्रकारको गुनासो आएपछि सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमन्त्री रेखा शर्माले यसमा चासो देखाएकी थिइन् । छापाखाना र प्रकाशन सम्बन्धी नियमावली, २०४९ को ११(१) मा प्रमाणपत्रको अवधि तीन वर्षको हुने उल्लेख भए पनि अभ्यासमा एक वर्षमै नवीकरण गर्ने प्रचलन रहेकाले त्यसमा

सुधार गरेर नियमावलीअनुसार तीन आर्थिक वर्ष नै अवधि बनाउने निर्णयमा विभाग पुगेको हो । त्यस्तै स्वतन्त्र पत्रकारको परिचयपत्र प्राप्त र नवीकरणका सवालमा पनि गुनासो आएकोले यसमा पनि सुधारका लागि प्रयास थालिएको छ । त्यस्तै विभागले एफएम रेडियो इजाजत/लाइसेन्स प्रतिलिपि पनि अनलाइनमै पाउने व्यवस्था गरेको छ ।

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

यस राष्ट्रिय गौरवको आयोजना कालिण्डकी करिडोर सडकको हर्मिचौरदेखि अर्बेनी सम्मको सडक चौडा तथा निर्माण कार्य गर्न मिति २०८०/०५/०६ गते देखि २०८०/०५/३१ गतेसम्मका लागि तपसिलमा उल्लिखित समय तालिका अनुसार यातायात बन्द हुने व्यहोरा सर्वसाधारण सबैमा जानकारीको लागि अनुरोध छ ।

तपसिल :-

विहान ८:०० देखि ११:०० वजेसम्म
दिउसो १:०० बजे देखि ५:०० बजेसम्म
बेलुका ६:०० बजे देखि १०:०० बजेसम्म

योजना प्रमुख
कालिण्डकी करिडोर
(गैँडाकोट-राम्दी-मालढुंगा) सडक योजना पाल्पा

खेलकुद समाचार

कुवेतमाथि नेपालको जित

काठमाडौं, भदौ ६/आइसी वूमन्स टी-२० एसिया क्षेत्र छनोटअघिको चारदेशीय सिरिजको दोस्रो खेलमा पनि नेपाल विजयी भएको छ । मलेसियामा भएको खेलमा नेपालले बुधबार कुवेतलाई ३४ रनले पराजित गरेको हो ।

नेपाललाई जिताउन इन्दु बर्माको अलराउन्डर प्रदर्शन रह्यो । उनले ब्याटिङमा १९ बलमा २ चौका सहित २३ रन बनाइन् भने बलिङ तर्फ ४ ओभरमा १० रन खर्चेर ३ विकेट लिइन् । बायोमास क्रिकेट ओभलमा टस हारेर ब्याटिङको निम्तो पाएको नेपालले निर्धारित २० ओभरमा ८ विकेट गुमाउँदै ८९ रन बनाएको थियो । ओपनर पुजा महतो डकआउट हुँदा अर्की ओपनर विन्दु रावलले २० रन जोडिन् । सम्फना खड्का १, अनुभवी ब्याटर सीता रानामगर १२ बलमा ७ रन, कप्तान रुविना क्षेत्रीले ११ बलमा ५ रन बनाउँदै क्याच आउट भए । काजोल श्रेष्ठ १८ बलमा १ चौका सहित १९ रन र खुसी ढंगोल ३ बलमा १ रन बनाउँदै अविजित रहे । कुवेतका लागि महियम हैदरले ४ ओभरमा ८ रन खर्चेर ४ विकेट लिइन् । मर्याम ओमारले ३ ओभरमा १० रन खर्चेर २ विकेट लिइन् । प्रियादा मुराली र खादिजा खालिलले एक एक विकेट लिइन् । ९० रनको लक्ष्य पछ्याएको कुवेतले २० ओभरमा ८ विकेट गुमाउँदै ५५ रन मात्रै बनाउन सकेको थियो । कुवेतका लागि जिफा जिलानीले १९ बलमा १ चौकासहित सर्वाधिक ११ रन बनाइन् । त्यस्तै खादिजा खालिलले २२ बलमा १० रन बनाइन् । अन्य कुनै पनि कुवेती ब्याटरले नेपाली बलर सामु दोहोरो अंकमा रन बनाउन सकेनन् । नेपालका लागि डेब्यु गरेकी स्पिनर खुशी ढंगोलले ३ ओभरमा २ मेडनसहित ३ रन खर्चेर २ विकेट लिइन् । ईश्वरी विष्ट, कविता कुँवर र सीता रानामगरले एक एक विकेट लिए । नेपालले सिरिजको पहिलो खेलमा हङकङलाई ६ विकेटले हराएको थियो । चार देश सम्मिलित सिरिजमा नेपाल २ खेलमा २ जितका साथ ४ अंक बटुली शिर्ष स्थानमा रहेको छ । नेपालले अन्तिम खेल शुक्रबार मलेसियासँग खेल्नेछ ।

वर्गिकृत डिस्प्ले

१ X ५ साइजमा मात्र

वर्गिकृत डिस्प्लेमा
विज्ञापन दिनुहोस्
व्यवसाय
बढाउनुहोस् ।

सम्पर्क: ०७५-५२०६०१

अर्थ/कर्मोरेट समाचार

नेप्से बुधबार पनि उकालो लाग्यो

पाल्पा, भदौ ६/मंगलबार उकालो लागेको नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज (नेप्से) परिसूचकले बुधबार पनि निरन्तरता पाएको छ । सेयर बजारका सबै सूचक बढेका छन् । परिसूचक नेप्से अघिल्लो दिनको तुलनामा २९ दशमलव ४७ अंकले बढेर दुई हजार ४५ दशमलव ४५ अंकमा कायम भएको छ ।

नेप्सेमा सूचक दुई सय ७३ कम्पनीको ४२ लाख ३७ हजार ६९ कित्ता शेयर ४४ हजार तीन सय ४० पटक खरिदविक्री हुँदा एक अर्ब ५१ करोड चार लाख ८८ हजार नौ सय ८४ बराबरको कारोबार भएको छ । सो अवधिमा सबै समूहका उपसूचक हरियो देखिएका छन् । सबैभन्दा धेरै जीवन बीमा समूहको उपसूचक दुई सय ७६ दशमलव २९ अंकले र निर्जीवन बीमा समूहको उपसूचक दुई सय ३२ दशमलव २२ अंकले बढेको छ । बैंकिङ समूह नौ दशमलव ५४, विकास बैंक ४३

दशमलव ५५, वित्त ३३ दशमलव ८२, होटल तथा पर्यटन ५७ दशमलव २८ र लगानी समूह एक दशमलव ०७ अंकले बढेको छ । त्यस्तै, उत्पादन तथा प्रशोधन ४२ दशमलव ८०, लघुवित्त ६१ दशमलव ८०, म्युचुअल फन्ड शून्य दशमलव १२, व्यापार ५५ दशमलव ४९ र अन्य समूह १३ दशमलव ३७ अंकले बढेको छ । कुथेली बुखारी स्मल हाइड्रोपावरको शेयर मूल्य सबैभन्दा धेरै नौ दशमलव ९९ अंकले बढेको छ भने धेरै घटनेमा सिजिटन्स सुपर-३० म्युचुअल फन्डको शेयर मूल्यमा सात दशमलव ४२ प्रतिशतको गिरावट आएको छ । कारोबार रकमका आधारमा सबैभन्दा धेरै घोराली सिमेन्ट इन्डस्ट्री लिमिटेडको सात करोड ५७ लाख ६५ हजार आठ सय ९४ बराबरको कारोबार भएको छ । कारोबार भएका शेयर संख्याका आधारमा भने सोल्टी होटल लिमिटेडको एक लाख ५१ हजार सात सय १३ कित्ता शेयर किनबेच भएको छ ।

मनको आवाज.....

'नाम पनि यूनिक, काम पनि यूनिक'

यूनिक एफ.एम. ५४.३ मेगाहर्ज

विज्ञापनको लागि सम्पर्क :
यूनिक शोसियल कम्यूनिकेशन
प्रा.लि.
तानसेन, पाल्पा
०७५-५२१४६४, ५२१४६६
E-mail
news.uniquefm@gmail.com
www.uniquefm942.com

हरेक प्रहरका ताजा समाचारका लागि www.shitalpati.com क्लिक गर्नुहोस् ।

